

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI

KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ

**LỄ HỘI MUỜNG ĐÒN CỦA NGƯỜI MUỜNG
Ở XÃ THÀNH MỸ, HUYỆN THẠCH THÀNH,
TỈNH THANH HOÁ**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN VĂN HÓA

CHUYÊN NGÀNH: VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ

MÃ SỐ: 608

Sinh viên thực hiện : NGÔ THỊ DUNG

Giảng viên hướng dẫn : GS. HOÀNG NAM

HÀ NỘI- 2013

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành bài khóa luận này, em đã có dịp về với xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa. Tại đây em đã được tham gia vào lễ hội Mừng Đòn. Lễ hội này do Ban văn hóa xã cùng với bà con nhân dân xã Thành Mỹ tổ chức. Thông qua đây, em xin chân thành cảm ơn bà con nhân dân xã Thành Mỹ nói chung và người dân làng Mừng Đòn nói riêng đã cung cấp tài liệu giúp em hoàn thành bài luận văn này. Đồng thời, thông qua đây em cũng gửi lời cảm ơn chân thành nhất đến GS Hoàng Nam – Hội Dân Tộc học Việt Nam. Thầy đã giúp đỡ em trong quá trình từ khi bắt đầu làm cho đến khi hoàn thành bài khóa luận. Qua đây, em cũng xin cảm ơn đến các thầy, cô khoa Văn hóa dân tộc thiểu số, trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã nhiệt tình giúp đỡ em trong quá trình thu thập tài liệu.

Do đây là lần đầu tiên làm quen với việc viết luận văn, hơn nữa lại chưa phải là một nhà nghiên cứu, tìm hiểu chuyên nghiệp, thời gian khảo sát thực tế chưa thực sự được nhiều nên trong bài luận văn này không tránh được những sai sót và hạn chế. Vì vậy, em rất mong hội đồng giám khảo, quý thầy cô và toàn thể bạn đọc đóng góp ý kiến để bài khóa luận của em được hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày tháng 5 năm 2013

Sinh viên

Ngô Thị Dung

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU.....

1. Lý do chọn đề tài.....
2. Lịch sử nghiên cứu.....
3. Mục đích nghiên cứu
4. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu.....
5. Phương pháp nghiên cứu
6. Bố cục của khóa luận

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI MƯỜNG Ở XÃ THÀNH MỸ, HUYỆN THẠCH THÀNH, TỈNH THANH HÓA.....

- 1.1. Đặc điểm tự nhiên, lịch sử của xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành,
Tỉnh Thanh Hóa.....
 - 1.1.1. Điều kiện tự nhiên
 - 1.1.2. Môi trường lịch sử
- 1.2 . Đặc điểm về đời sống kinh tế, văn hóa- xã hội của người Mường xã
Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa
- 1.2.1. Người Mường.....
- 1.2.2. Người Mường ở xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa.....
 - 1.2.2.1. Hoạt động kinh tế.....
 - 1.2.2.2. Văn hóa- xã hội.....

CHƯƠNG 2: DIỄN TRÌNH LỄ HỘI MỪNG ĐÒN Ở XÃ THÀNH MỸ, HUYỆN THẠCH THÀNH, TỈNH THANH HÓA.....

2.1. Tên gọi Mừng Đòn

2.2. Lễ hội Mừng Đòn

2.2.1. Sự tích lễ hội.....

2.2.2. Di tích lễ hội

2.2.3. Mục đích tổ chức lễ hội

2.2.4. Công tác chuẩn bị lễ hội.....

2.2.5. Nghi thức lễ.....

2.3. Phần hội

2.3.1. Các trò chơi dân gian truyền thống

2.3.2. Các trò vui chơi hiện đại.....

2.4. Các giá trị của lễ hội Mừng Đòn.....

2.4.1. Giá trị cổ kết cộng đồng.....

2.4.2. Giá trị thẩm mỹ

CHƯƠNG 3: NHẬN XÉT VÀ GIẢI PHÁP BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ CỦA LỄ HỘI MỪNG ĐÒN.....

3.1. Nhận xét, đánh giá

3.1.1. Ưu điểm

3.1.2. Hạn chế.....

3.2. Một vài khuyến nghị về giải pháp bảo tồn, phát huy giá trị của lễ hội

Mường Đồn trong sự phát triển kinh tế, văn hóa du lịch.

3.2.1. Phát huy vai trò của người dân.....

3.2.2. Đào tạo bồi dưỡng đội ngũ cán bộ.....

3.2.1.1. Đội ngũ cán bộ quản lý lễ hội

3.2.1.2. Đội ngũ hướng dẫn viên du lịch

3.2.2. Đầu tư kinh phí.....

3.2.3. Đối với địa phương nơi tổ chức lễ hội

KẾT LUẬN.....

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

DANH MỤC NHỮNG NGƯỜI CUNG CẤP TÀI LIỆU

PHỤ LỤC ẢNH

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài .

Thanh Hóa – mảnh đất địa linh nhân kiệt, nơi sản sinh ra bao thế hệ anh hùng, có người còn sống, có người đã hi sinh trong hai cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Ngày nay, cùng với sự phát triển của thời đại nói chung và của cả nước nói riêng, Thanh Hóa cũng đang từng bước đi lên. Là một tỉnh có đầy đủ cả ba dạng địa hình, từ đồng bằng, trung du cho đến đồi núi. Thanh Hóa nằm trong vùng Bắc Trung Bộ, gồm một thành phố, hai thị xã và hai mươi sáu huyện.

Thạch Thành là một trong hai mươi sáu huyện của tỉnh Thanh Hóa. Trên địa bàn huyện có ba dân tộc anh em sinh sống như: Kinh, Mường và Thái. Trong đó dân tộc Mường đông hơn cả, chiếm khoảng 60% dân số. Dù sống chung trong cùng một huyện, cùng nhau đoàn kết vượt qua khó khăn để xây dựng quê hương giàu đẹp, song mỗi dân tộc lại có ngôn ngữ, phong tục tập quán và sắc thái văn hóa riêng của mình.

Dân tộc Mường vốn có truyền thống văn hóa dân tộc và nền văn hóa dân gian vô cùng đa dạng và phong phú. Nền văn hóa dân gian đó ra đời cùng với sự hình thành của dân tộc và được nuôi dưỡng trong môi trường tự nhiên, môi trường kinh tế xã hội.

Trong nền văn hóa dân gian đa dạng và phong phú đó, phải kể đến lễ hội Mường Đòn – một sinh hoạt văn hóa không thể thiếu của dân tộc Mường. Lễ hội Mường Đòn ở xã Thành Mỹ, huyện Thạch thành, tỉnh Thanh Hóa là “kho tàng sống”, là nơi gìn giữ và bảo lưu những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Trong thời kỳ đổi mới và hội nhập như hiện nay, với sự mở cửa của nền kinh tế thị trường, sự giao thoa về kinh tế giữa nước ta với các nước trong khu vực và trên thế giới đã làm ảnh hưởng đến nền văn hóa, đặc biệt là những nét văn hóa có từ lâu đời của dân tộc ta, trong đó có lễ hội dân gian cổ truyền.

Do những yếu tố chủ quan và khách quan nên đã có một thời lễ hội Mừng Đòn dường như đi vào quên lãng, chỉ còn một số người trong làng biết đến, du khách đến với lễ hội ít đi. Những người đến xem cũng chưa hiểu được những giá trị đích thực của lễ hội.

Do những nhận thức lễ hội là món ăn tinh thần không thể thiếu trong đời sống sinh hoạt văn hóa cộng đồng của người dân. Đồng thời do những cố gắng nỗ lực của Đảng, Nhà nước cùng toàn thể chính quyền và nhân dân xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, trong những năm trở lại đây lễ hội Mừng Đòn đã và đang được phục dựng lại.

Nghiên cứu về lễ hội Mừng Đòn ở Thành Mỹ, Thạch Thành, Thanh Hóa là một việc làm thiết thực có ý nghĩa lớn về mặt khoa học và thực tiễn, góp phần vào việc nghiên cứu tộc người đồng thời bảo tồn những giá trị văn hóa có từ xa xưa.

2. Lịch sử nghiên cứu.

Lễ hội Mừng Đòn ở xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa là một lễ hội truyền thống. Tuy lễ hội mang tính chất cấp tỉnh nhưng có rất ít người nghiên cứu, tìm hiểu về nó. Trong cuốn Văn hóa Mừng Đòn, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa, GS – TS Bùi Quang Vinh, Tạp chí Văn hóa nghệ thuật số 2/2005 đã nêu lên được những nét văn hóa đặc sắc có trong lễ hội Mừng Đòn, đồng thời đưa ra một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy những cái vốn có của lễ hội. Hay trong cuốn Tiếp thu văn hóa truyền thống – xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở Mừng Đòn của tác giả Bùi Trọng Liên (6/2007) có nhắc tới vài nét về xã hội

Mường Đồn, thực trạng văn hóa xã hội và những đề xuất giải pháp bảo tồn, phát huy văn hóa truyền thống dân tộc Mường vào việc xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở. Ngoài ra còn một số nhà báo trẻ, cộng tác viên cũng có các bài viết liên quan đến lễ hội Mường Đồn như cộng tác viên Ngọc Huấn, báo Không gian trẻ với lễ hội Mường Đồn (Thanh Hóa) : Tôn vinh nét đẹp truyền thống của người Mường hay bài Tháng giêng trẩy hội Mường Đồn. Các bài báo này một phần nào đó đã nêu lên nét đẹp của người dân Thành Mỹ trong quá trình tổ chức lễ hội Mường Đồn tuy nhiên chưa thực sự sắc nét.

Dựa trên những tác phẩm nghiên cứu của các tác giả về lễ hội Mường Đồn, vận dụng các phương pháp nghiên cứu trong quá trình thu thập tài liệu. Trong bài luận văn này em đã bổ sung các chi tiết còn thiếu có liên quan đến phần lễ và phần hội mà các tác giả nghiên cứu trước chưa làm được. Từ đó làm rõ mối liên quan giữa đời sống kinh tế với văn hóa của dân tộc Mường ở Mường Đồn, xã Thành Mỹ trong việc giữ gìn, bảo tồn những giá trị văn hóa có từ xa xưa. Bên cạnh đó phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp trong thời kỳ hội nhập ở một đất nước đang đi lên theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa như nước ta.

3. Mục đích nghiên cứu .

Thông qua lễ hội nhằm tìm hiểu sâu về phong tục tập quán của người Mường, các hình thức sinh hoạt văn hóa ăn sâu vào tiềm thức những người dân nơi đây. Đồng thời tìm hiểu về lễ hội Mường Đồn nhằm rút ra những mặt tích cực và hạn chế. Từ đó đề xuất những kiến nghị nhằm bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp có từ xa xưa mà lễ hội mang lại, trong sự phát triển kinh tế, văn hóa, đặc biệt là du lịch trên địa bàn xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành nói riêng và tỉnh Thanh Hóa nói chung.

3. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu.

Phạm vi nghiên cứu chủ yếu là hiện trạng lễ hội trong không gian địa lý xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa.

Đối tượng nghiên cứu là lễ hội Mừng Đòn của người Mường ở xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, từ nguồn gốc cho đến cách thức tổ chức lễ hội.

4. Phương pháp nghiên cứu.

Khóa luận vận dụng phương pháp điền dã dân tộc học. Cụ thể điều tra khảo sát, hỏi các thầy mo, thầy cúng, người cao tuổi và bà con nhân dân trên địa bàn diễn ra lễ hội.

Các kỹ thuật sử dụng trong quá trình làm khóa luận: Quan sát thực tế, quay video, chụp ảnh, phỏng vấn, phân tích, so sánh, nghiên cứu Sắc phong và xử lý tài liệu thu thập được.

5. Bố cục của khóa luận.

Gồm ba chương:

Chương 1: Tổng quan về người Mường ở xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa.

Chương 2: Lễ hội Mừng Đòn ở xã Thành Mỹ, huyện Thạch Thành, tỉnh Thanh Hóa.

Chương 3: Nhận xét và giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của lễ hội Mừng Đòn.